

VIAȚA ÎN HRISTOS

SERIE DE AUTOR

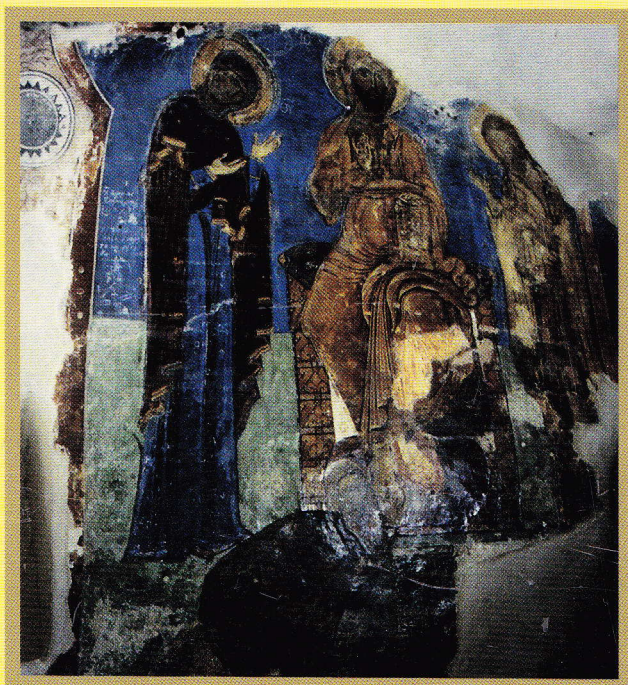
Sfântul Neofit Zăvorâtul din Cipru

SCRIERI 2

Cateheze

*

Testamentul tipiconal

DOXOLOGIA

Sfântul Neofit Zăvorâțul din Cipru

SCRIERI II

CATEHEZE

*

TESTAMENT TIPICONAL

Traducere din limba greacă veche de Laura Enache

Studii introductive de V.C. Katsaros și I.E. Stefanis

traduse din limba neogreacă

de Mihaela Sapovici și Laura Enache

Ediție îngrijită de Pr. Dragoș Bahrim

Carte tipărită cu binecuvântarea

Înaltpreasfințitului

TEOFAN

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

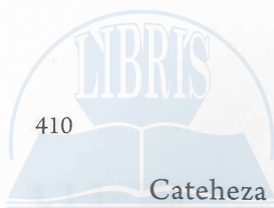
Editura Doxologia

2016

Cuprins

Abrevieri	5
Cateheze	7
<i>Introducere</i>	<i>9</i>
<i>Cuprinsul Catehezelor</i>	<i>41</i>
<i>Cartea I</i>	<i>45</i>
Cuvânt înainte	47
Cateheza 1	52
Cateheza a 2-a	55
Cateheza a 3-a	57
Cateheza a 4-a	66
Cateheza a 5-a	77
Cateheza a 6-a	84
Cateheza a 7-a	90
Cateheza a 8-a	93
Cateheza a 9-a	97
Cateheza a 10-a	103
Cateheza a 11-a	111
Cateheza a 12-a	116
Cateheza a 13-a	120
Cateheza a 14-a	125
Cateheza a 15-a	130
Cateheza a 16-a	134
Cateheza a 17-a	139
Cateheza a 18-a	145
Cateheza a 19-a	151
Cateheza a 20-a	154
Cateheza a 21-a	158

Cateheza a 22-a	162
Cateheza a 23-a	165
<i>Cartea a II-a</i>	169
Cateheza 1	171
Cateheza a 2-a	176
Cateheza a 3-a	181
Cateheza a 4-a	185
Cateheza a 5-a	190
Cateheza a 6-a	194
Cateheza a 7-a	199
Cateheza a 8-a	203
Cateheza a 9-a	208
Cateheza a 10-a	213
Cateheza a 11-a	218
Cateheza a 12-a	222
Cateheza a 13-a	226
Cateheza a 14-a	230
Cateheza a 15-a, Cateheza a 16-a, Cateheza a 17-a	234
Cateheza a 18-a	237
Cateheza a 19-a	241
Cateheza a 20-a	245
Cateheza a 21-a	251
Cateheza a 22-a	256
Cateheza a 23-a	260
Cateheza a 24-a	264
Cateheza a 25-a	268
Cateheza a 26-a	272
Cateheza a 27-a	277
Cateheza a 28-a	281
Cateheza a 29-a	285
Cateheza a 30-a	289
Cateheza a 31-a	296
Cateheza a 32-a	300

411

Testament tipiconal	307
<i>Introducere</i>	<i>309</i>
<i>Text</i>	<i>327</i>
Anexe	373
Indici scripturistici	389

Redactor: Dragoș Dăscă, Ovidiu Cioba
Coordonator: Ioan-Iustin Radu, Chel Răduț, Vișel Șerghiu Condrea
Daniel Ciobanu
Traducător: Renata Zugrăvescu
Design copertă: Iustin Dragomir
DTP: Leonard Lungușescu

— Editura Doxologia, Cuxa-Voia 51, 700038 Iași
Tel.: 0232316697 · Fax: 0232316694
· <http://editura.doxologia.ro>
E-mail: editura@doxologia.ro
© Editura Doxologia

Sfântul Neofit Zăvorâtul din Cipru

Cuvânt înainte

la această carte a catehezelor și că este bine
a conduce bine după Dumnezeu
și iarăși bine este a se lăsa condus bine
și întru toate a se supune

CATEHEZE

Cartea I

1. Se cuvine și nouă să ne gândim la începutul vieții noastre, la începutul
șării de la începutul zilei noastre. Căci de la începutul zilei noastre
trupul, însă de jafă după cu duhul, te îndulcește și te îndulcește
ună cu toți frații, cu obșnuita sărutare cu toți frații, cu
cinstile trale. Și fie pe îndemnatie și sigur că de la începutul
suisolui către începutul cel fără de început și tot începutul
de tot începutul. Fie fie de acolo totuși puterea și
rești și varga priceperii prin care vei putea să ajungi cu
rinită turnele cele cuvântătoare la păpăniile cele dăltăse
de viață și la apele odihnei.

2. Nu-ai zăis nouă să nu ne leneșim, ci să purtăm grijă de
dumnezeiescul talant cu care s-a dat, de înălțarea cuvântului
adică, aducându-ne nouă marile lucruri de mare pe lă-
fetul Tobit care zice că a rești faptele Domnului și lucrul

¹ Cf. 1 Cor. 5, 3.

² Cf. Ps. 109, 2.

³ Cf. Eusebiu, *La împăratul Constantin*, 2, PG 20, 1328B.

⁴ Tob. 12, 7.

Al lui Neofit Monahul și Zăvorâtul

Cuvânt înainte

la această carte a catehezelor și că este bine

a conduce bine după Dumnezeu

și iarăși bine este a se lăsa condus bine

și întru toate a se supune

Binecuvintează, părinte,

1. Se cuvine și nouă a ne purta potrivit obiceiului îmbrățișării de la începutul oricărui suș: *Căci deși sunt departe cu trupul, însă de față deja cu duhul*¹, te îmbrățișez și eu împreună cu toți frații, cu obișnuita sărutare cu rugăciune, precinstite frate. Și fie ție îndemânatic și sigur acest început al sușului către Începutul cel fără de început și mai presus de tot începutul. Fie ție de acolo *toiagul puterii*² celei păstorești și varga priceperii prin care vei putea să aduni cu ușurință turmele cele cuvântătoare la pășunile cele dătătoare de viață și la apele odihnei³.
2. Ne-ai scris nouă să nu ne lenevim, ci să purtăm grijă de dumnezeiescul talant ce ni s-a dat, de harisma cuvântului adică, aducându-ne nouă martor vrednic de crezare pe Profetul Tobit care zice că *a vesti faptele Domnului*⁴ slăvit lucru

¹ Cf. I Cor. 5, 3.

² Cf. Ps. 109, 2.

³ Cf. Eusebiu, *La Împăratul Constantin*, 2, PG 20, 1328B.

⁴ Tob. 12, 7.

este, și ai cerut să fim noi ție minte și limbă, și mână care să scrie iscusit cele spre slava lui Dumnezeu și spre zidirea fraților în Hristos, astfel încât să-ți scriu nu doar vreo câteva cateheze, ci potrivite și referitoare la toate sărbătorile și la toate duminicile de peste an. Laud intenția ta, accept propunerea ta, salut grija ta pentru folosul fraților. Căci de când au încetat îndemnurile duhovnicești, s-au și lățit faptele rele. De când a slăbit cuvântul dumnezeiesc, s-a întărit răutatea lui satana. De când au tăcut gurile cele dumnezeiești și de Dumnezeu inspirate ale dumnezeieștii învățători și ochii cei duhovnicești au adormit, a deschis vrăjmașul ochii lui cei răi și gâtlejul, și pe cei mai mulți nesățios i-a înghițit, vai mie! Dar tu, frate, cu ajutorul lui Dumnezeu, bine te-ai gândit, și atât cât îți stă în putere, ceri o scriere spre folosul fraților și vrei să hrănești cu cuvântul lui Dumnezeu turmele cele cuvântătoare, și să adăpi cu apele cele dumnezeiești sufletele care însetează de mântuire. Pentru aceea ai și îndemnat stăruitor ignoranța noastră să țeasă pentru cateheză cuvinte care să o covârșască și să ți le trimit. Dar eu, știind că această poruncă mă depășește cu adevărat, am ezitat pe bună dreptate să mă ating de această încercare. Dar apoi, iarăși crezând Celui ce spune în chip nemincinos *deschide gura ta și o voi umple pe ea*⁵, am alungat de la mine îndoiala, pentru ca, fiind ușor „să deschid gura” și mai ușor încă fiindu-I Celui ce pe toate le plinește⁶ să o umple cu un cuvânt potrivit, să țese de la țeșătorii cei de sus cuvinte de Dumnezeu plăsmuite și să ți le trimită. Iar tu știi bine că le vei șlefui ca un ritor, luându-le pe acestea în mână ca pe niște pânze, și croind cu foarfecele limbii tale duhovnicești,

⁵ Ieș. 4, 12.

⁶ Ef. 1, 23.

pentru cei ce au nevoie, tunici și veșminte, prin care se va alunga răceala demonică și se va aduce în loc, cu adevărat, căldura cea dumnezeiască. Căci aceasta este cea dintâi lucrare și dovadă a dragostei care a fost dată păstorului celui bun, să păstorească mântuitor turmele lui cele cuvântătoare și *dacă Mă iubești*, zice, *Petre, paște oile Mele*⁷, adică oricine altul Mă iubește împreună cu tine, trebuie să pască bine oile Mele și mieluşei Mei.

3. Să ai și tu, aşadar, frate doamne, în minte aceste cuvinte ale Stăpânului Păstor și ia aminte la tine și *la toată turma*⁸, Pavel îţi porunceşte ție, peste care Duhul cel Sfânt te-a pus pe tine stăpânitor⁹. Că prin hotărârea lui Dumnezeu ți-a fost în mod clar încredințată conducerea; amintește-ți mereu ce ți s-a arătat ție cu atâta timp în urmă. Dar nu trebuie ca cineva, măcar și de ar fi conducător în mod clar prin hotărârea lui Dumnezeu, să se mândrească vreodată pentru aceasta, ci este dator mai mult să se teamă și să tremure și pururea să aibă cugetul blând și smerit, ca nu cumva conducerea încredințată prin hotărârea dumnezeiască să nu-i folosească la nimic celui ce a fost învrednicit să conducă prin dumnezeiasca hotărâre, așa cum [nu i-a folosit nici] omului celui plăsmuit de mâna lui Dumnezeu¹⁰, care a primit de la Plăsmuitorul său puterea de a conduce și de a împărăți peste toate cele pământești¹¹. Căci atunci când ar face ceva nevrednic de Dumnezeu, Cel ce l-a ales și l-a făcut stăpân,

⁷ In 21, 16-17.

⁸ Cf. Fapte 20, 28.

⁹ Cf. Fapte 5, 31.

¹⁰ Fc. 2, 7.

¹¹ Cf. Fc. 1, 26.

va fi batjocorit numaidecât de Dumnezeu prin profetul acela: *Împărățit-au, dar nu prin Mine, au domnit și nu Mi-au vestit Mie, zice Domnul*¹².

4. Bine este a conduce, dar a conduce bine și cum Îi place lui Dumnezeu; bine este și a fi condus cum trebuie și a se supune celor ce conduc și binele acesta nu va înceta niciodată, nici în veacul de acum, nici în cel viitor. Căci Dumnezeu îi conduce pe toți în chip mântuitor și ține toate ca un Creator a toate și de El sunt conduse în siguranță puterile îngerești și cetele oamenilor cele deopotrivă cu îngerii. Așadar, toți cei care conduc bine și iarăși cei care sunt conduși în deplină ascultare și siguranță, pe Dumnezeu și pe îngeri și pe Dumnezeu-Omul, Domnul, și pe Sfinții Apostoli îi imită în mod limpede, atât cât le stă în putință. Dar și necredincioșii conduc peste necredincioși și cei rău-credincioși peste cei rău-credincioși, dar în chip rușinos și necurat. Și satana conduce, dar în mod rău și pierzător și sunt conduși de el demonii în chip spurcat, precum și necredincioșii cei asemenea demonilor, și oamenii iubitori de întinăciune, și cei care conduc sau sunt conduși în chip rău și rușinos. În privința acestora trebuie gândit după cum urmează, chiar dacă eu voi tăcea: căci nu am socotit legiuit să-i îngreunez prin cuvânt pe cei ce conduc rău, ci îi rugăm prietenește să-l asculte cu bunăvoință pe apostolul care zice: *Nedând nici o sminteală nimănui, ca să nu fie slujirea noastră defăimată, zice, ci în toate înfățișându-ne pe noi înșine ca slujitori ai lui Dumnezeu*¹³. Căci cei conduși văd faptele conducătorului, așa cum pictorul vede persoana care este modelul tabloului¹⁴, și când își conduce și își petrece întreaga lui viață

¹² Os. 8, 4.

¹³ II Cor. 6, 3.

¹⁴ Cf. Sfântul Grigorie Teologul, *Cuvântul al 2-lea*, 13, PG 35, 421C-424A.

potrivit lui Dumnezeu, abia dacă se găsesc câțiva, puțini, să-l imite pe acesta, în timp ce alții poate și disprețuiesc virtutea lui, după cuvântul acela profetic: *Urâciune este păcătoșilor temerea de Dumnezeu*¹⁵. Iar alții iarăși socotesc că el împlinește virtutea prin fire, iar nu prin silință. Dar dacă cel ce conduce va greși fie numai câtuși de puțin, atunci îndată, prinzând prilejul și aflând bun pretext, îl imită pe acesta întru totul cu foarte multă grijă¹⁶.

5. Acestea, așadar, frate doamne, ți le scriu acum, și, dacă mă adresez numai ție, nu te mira, fiindcă, așa cum cineva, ducându-se în staulul turmei, îl salută mai întâi pe păstor și lui îi vorbește, iar nu turmei, tot așa și eu, venind prin cuvânt în staulul vostru cel mai sfânt și cel mai duhovnicesc, mi se cuvenea, fără doar și poate, să mă adresez întâi păstorului și pe el să-l salut mai întâi, mi se cuvenea deci să încep de sus, din vârful. Pentru aceea, începând de acolo cuvântul, închei aici prologul meu.

¹⁵ Înț. Sir. 1, 24.

¹⁶ Cf. Sfântul Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, 3, 14, PG 48, 650.